

nya Mäktaren

VOLYM XXI

Teologisk bilaga till Kyrka och Folk nr 45/08

Förförande språkbruk

Av Jon Kvalbein

Följande artikel om språkbruk är mycket aktuell även i vår svenska kontext. Författaren utgår från den norska situationen där man i somras fattade beslut i Stortinget om att anta en "könsneutral" äktenskapslag. Vissa begrepp och uttryck som författaren hänvisar till kan ha använts annorlunda i den svenska debatten.

Artikeln har tidigare varit publicerad i tidskriften Fast Grunn (nr 5 2008) vilken artikelförfattaren var redaktör för under många år.

Ord har makt. De kan användas till det goda, men de kan också stå i ondskans tjänst. De kan förföra våra tankar. Det sker i hög grad idag inte minst i den aktuella etiska debatten, vilket påvisas i denna artikel. Men låt oss börja med några studier av ordens betydelse med utgångspunkt i Bibeln.

Skapande ord

Gud skapade universum med hjälp av ord. Han sa: "Varde ljus! Och det blev ljus." (1 Mos 1:3) Guds ord har kraftfull verkan. Det Gud säger blir verklighet.

Guds andra skapelsehandling var att genomföra en diskriminering (diskriminering = skilja, göra skillnad på). "Gud såg att ljuset var gott, och han skilde ljuset från mörkret." (1 Mos 1:4). Gud jämställde inte gott och ont, han gjorde skillnad på ljus och mörker. Gud har upprättat en grundläggande skiljelinje i sin skapelse. Ingen kan bortse från eller överträda gudagivna gränser utan att ställa sig under Guds dom.

Gud fortsatte sin skapargärning, såsom den är beskriven

i 1 Mos 1. Efterhand som hans skaparvilja frambringade något nytt, gjorde han en bedömning. "Och Gud såg att det var gott."

Som kronan på verket skapade Gud människan till sin avbild, till man och kvinna. Med till avbilden hörde förmågan att förstå och använda ord. Människor kunde förstå Guds tal och beskriva verkligheten med ord. Efter att Gud hade skapat människan ledde han henne till djuren och fåglarna för att se vad han ville kalla dem; "såsom mannen kallade varje levande varelse, så skulle den heta" (1 Mos 2:19). På så sätt blev människan satt till att förvalta Guds skapelse. Ordet "begrepp" illustrerar detta – med be-"grepp" "greppar" människan världen.

Människan skiljer sig från djuren genom sin förmåga att diskriminera med hjälp av ord. Objekt och fenomen i vår verklighet tilldelas begrepp som blir förstådda av andra. Det historiska resultatet känner vi till. Civilisationen har uppstått genom gemensam användning av ord. Kulturer förändras när språket förändras. Vetenskap kräver ett precist språk. Ju mer detaljerat man ska beskriva naturen, desto flera ord behöver man – antingen ämnesområdet heter botanik, zoologi, astronomi eller kemi. Moralisk vägledning uttrycks med ord. Trosbekännelse formar trons innehåll i ord.

► Förförande ord

Men ord kan också användas i onskans tjänst. Även ormen kunde tala. Syndafallet utlöstes av ord. Ormen sa till kvinnan: "Har Gud verkligen sagt: Ni får inte äta av något träd i lustgården?" (1 Mos 3:1) Ormens ord hade verkan. De var förförande.

För det första gav de en falsk återgivning av Guds förbud som bara omfattade ett träd. För det andra ledde de till tvivel på Guds ord: "Ni skall visst inte dö! Men Gud vet att den dag ni äter av den skall era ögon öppnas, så att ni blir som Gud med kunskap om gott och ont." Ormens ord förförde Eva och hon drog Adam med sig i fallet. Ormens ord blev betraktade som mer trovärdiga än Guds ord. Detta är människans grundsynd.

I hela Bibeln läggs det vikt på att Guds ord ska höras, förmedlas, vördas och efterlevas. Guds ord går i uppfyllelse antingen det är ord om frälsning eller dom. Jesaja förkunnade tröst till sitt folk och bekräftade löftena: "Vår Guds ord förblir i evighet." (40:8) Jeremia förkunnade Herrens dom i Jer 7:1ff: Folkets gudstjänst i templet är inte till någon nytta om inte folket vänder sig bort från sina synder. Folket tröstar sig med lögnaktiga ord när de säger: Här är Herrens tempel, Herrens tempel, Herrens tempel! Men Guds domsord lyder: "Men se, ni lutar på lögnaktigt tal som inte kan hjälpa. Hur är det? Ni stjäla, mördar och begår äktenskapsbrott. Ni svär falskt och tändar rökelse åt Baal och följer andra gudar, som ni inte känner. Sedan kommer ni hit och träder fram inför mitt ansikte i detta hus som är uppkallat efter mitt namn och säger: 'Vi är räddade' – för att sedan fortsätta med alla dessa avskyvärda ting." (v 8-10) Guds dom lyder: "Jag skall kasta bort er från mitt ansikte." (v 15)

Det är inte möjligt att leva i synd och samtidigt bekänna att man är frälst! Bibeln varnar på många ställen och på många sätt för att lita på lögnaktiga ord. De är förförande. De leder tanken på avvägar, frestar till synd och bedövar samvetet så att synden blir accepterad. Och synden leder till evig förtappelse om det inte sker en omvändelse.

Med dessa betraktelser som bakgrund tar vi ett långt språng in i vår egen samtid för att ge några exempel på hur ord kan förföra vårt tänkande i dagens etiska debatt.

Med ord som vapen

Vi använder språket för att beskriva vår verklighet. Men förhållandet mellan språk och verklighet är komplext. Många forskare vill "greppa" verkligheten med begrepp som kan ge bästa möjliga objektiva framställning av sitt forskningsområde. Den så kallade konstruktionismen hävdar att kunskap och sanning alltid är förmedlad ("konstruerad") genom ett historiskt och kulturellt betingat vokabulär. Frågan blir då: Är all kunskap och alla sanningar kulturavhängiga? Kan delar av vårt vetande vara resultat av språkliga maktstrategier? Vi kan inte dryfta dessa frågor i hela sin bredd här. De är centrala i den vetenskapliga konstruktionism-debatten som särskilt förs inom sociologin.

Det som är säkert är: Många begrepp fungerar inte neu-

tralt, de skapar associationer och leder våra tankar i bestämda riktningar. Språkbruk påverkar vår verklighetsuppfattning. Om världen beskrivs konsekvent utan Gud, förmedlas en ateistisk världsbild. Om man okritiskt använder tidens språk kommer man att förmedla tidsandan. Den som vill vända en utveckling bör introducera och utbreda nya begrepp med nytt tankeinnehåll, omforma existerande begrepp eller sörja för att bestämda begrepp inte används.

Det är ingen tillfällighet att liberala teologer vill få bort ord som synd, förtappelse, helvete, omvändelse och efterföljelse. På det sättet vill man göra kristendomen mer acceptabel. Resultatet är emellertid inte kristendom utan en humanism klädd i ett religiöst språk.

Det finns också anledning att vara skeptisk när missionsbegreppet blir breddat så att allt som siktar till att föra människor närmare Jesus blir mission. Missionsbefallningens mål är att så många som möjligt ska få del i den personliga pånyttfödelsen till nytt liv i Kristus. Biblisk mission är Kristusbaserad ("Jag har fått all makt"), utåtriktad ("gå därför ut") och frambringar lärjungar (lärjungar följer sin Mästare), missionens verktyg är dop ("döp dem") och upplärning till efterföljelse i tro och liv ("lär dem att hålla allt vad jag har befallt er"). Att biståndsarbete och diakonal verksamhet är en naturlig del av en kristen missionsverksamhet får inte få oss att förlora Jesu missionsperspektiv: "Den som tror på Sonen har evigt liv. Den som inte lyder Sonen skall inte se livet, utan Guds vrede blir kvar över honom." (Joh 3:36)

Ord kan skapa hållningar. Om en trosövertygelse om att något är sant blir stämplad som "fundamentalism" skräms många till tystnad. Om allt tal om moral stämplas som moralism tappar många frimodigheten att säga om något är rätt eller fel. Resultatet blir relativism, vilket är tidsandans ideologi i västvärlden idag.

När vi kommunicerar med ord, används orden ofta utan att vi funderar över hur de verkar. Men ord kan också vara ett medvetet val för att uppnå vissa syften. Ord kan genom systematiskt och flitigt bruk bli verk samma medel i en kulturrevolution.

Abortaktivisternas språkbruk

Ett aktuellt exempel kan hämtas från abortdebatten. Anhängare till en liberal abortlag har under en lång tid använt ett manipulerande språk. "Fri abort" var ett viktigt slagord. "Fri" har en positiv klang – alla önskar frihet. Men när ordet "fri" kopplas till dråp är det inte bara fördunklande utan lögnaktigt. Det ofödda barnets befrielse består här i att mista sin mest grundläggande frihet, nämligen rätten att leva. Nu finns det ingen anledning att dölja att enskilda gravida kvinnor befinner sig i en mycket svår situation. Någon av de kvinnor som valt abort, kanske kan uppleva det som en befrielse. Men det är inte så få av dem som bär detta beslut med sig som en börda på samvetet som de gärna skulle ha varit fria ifrån.

"Självbestämd abort" är en annan lögnaktig beteckning. Det finns inget ofött barn som har bestämt sig själv för att ta livet av sig. En abort är aldrig självbestämd. Spontan abort

(missfall) är en dödsolycka. Provocerad abort är önskad avlivning, utförd av en annan person. Att tala om ”självbestämd abort” är manipulerande och förförande. Norska Dagens redaktör Arthur Berg ville inte godta motpartens språkbruk. Han talade och skrev alltid om ”fosterdröp”. På så sätt synliggjorde han vad det handlade om. Han förstod språkbrukets betydelse i den andliga kampen.

Fostret har kallats för en ”cellklump” av abortaktivister – en del av kvinnans kropp som kan tas bort liksom en blindtarm. Beteckningen är både medicinskt och vetenskapligt lögnaktig. Generna i varje cell av fostrets kropp skiljer sig från moderns. Det handlar om en helt självständig individ som bara ber om att få kost och logi hos sin mor under nio månader före födseln. Men det blir dödat och utkastat ur sin bostad av vårt offentliga hälsoväsen – de som har betalt för att värna folks liv och hälsa – efter anmodan från bostadsvärden. Ofta sker detta efter påtryckningar från barnafadern eller andra. Men ansvaret för det ”fria” valet är enligt lagen lagt på mamman. Det är en gåta att detta blir betraktat som en seger för kvinnosaken.

Nu marknadsförs ”självbestämd abort” internationellt som en del av ”kvinnans reproduktiva rättigheter”. Många kvinnor i utvecklingsländer dör i samband med födslar. Dödligheten bland nyfödda är också hög. Alla åtgärder som kan göras för att förbättra situationen för mor och barn bör hälsas med glädje. Men när ”fri abort” presenteras som en del av åtgärdspaketet finns det anledning att protestera. ”Självbestämd abort” är en frukt av en individcentrerad hednisk kultur där ”självbestämelsen” gör det moraliskt accepterat att avliva oönskade ofödda barn. Det är än mer allvarligt när detta marknadsförs som en exportartikel under varumärket ”rättighet”. För ordet ”rättighet” signalerar att det rör sig om något gott som det är värt att få del av! Detta är ännu ett exempel på manipulerande språkbruk i abortkampen.

Som kristna måste vi avslöja det falska språkbruket. Det finns anledning att påminna om Jeremias varning: Ni litar på lögnaktiga ord. Att döda kan inte förenas med att säga: Vi är frälsta. ”Självbestämd abort” är en självbestämd lögn som leder till Gudsbestämd dom.

Homoaktivisternas språkbruk

Ytterligare en kulturrevolution har ägt rum med ord som vapen. Odelstinget beslutade den 11 juni om en så kallad ”könsneutral” äktenskapslag.

På förvånansvärt kort tid har homosexuella aktivister klarat att vända den politiska majoriteten till sin fördel. Hur kan man förklara en sådan förändring? Här kan ges många svar. En postmodern relativism har gjort frågan om livsstil till ett fritt val. Vår tids nyliberalism ogillar alla försök att sätta gränser inom det som kallas ”privatlivets område”. Kulturradikalismens ideal om den fria sexualiteten dominerar våra massmedier. Motkulturen – som de kristna borde ha stått i spetsen för – har saknat ledning, koordinering, expertis, kraft och mod att mobilisera till en slagkraftig kamp mot relativismen. Om inte Öyvind Benestad och andra kristna upplevt

det som en personlig kallelse att kämpa för det kristna äktenskapet skulle situationen vara katastrofal.

En viktig påverkansfaktor har förbisetts av många. Homosexuella aktivister har använt språket som ett maktmedel för att främja sin egen verklighetsförståelse utan att detta har blivit tillräckligt avslöjat och motarbetat. Låt mig fördjupa detta.

”De homosexuellas rättigheter”

Gång på gång har vi fått höra att de som kämpar emot de homosexuellas intressen bekämpar ”de homosexuellas rättigheter”. Rättighet är ett positivt ord. Det ger associationer till De mänskliga rättigheterna som är antagna genom internationella avtal och som blivit en del av norsk lag. Att vara emot ”homosexuellas rättigheter” låter intolerant och klandervärdigt.

”De homosexuellas rättigheter” upprepas ständigt som en trollformel som ska öppna dörrar. Men vi får aldrig någon precisering av vad dessa rättigheter är. Det är inte så konstigt. Den som undersöker kommer att finna att homosexuella inte har några särskilda rättigheter i de mänskliga rättigheterna. Det är äktenskapet mellan man och kvinna som omtalas och värnas där, inga andra samlivsformer. Diskriminering på grund av kön och ras är avvisad i de mänskliga rättigheterna. Homosexuella har som människor samma rättigheter som andra människor. Men det finns inget som heter ”de homosexuellas rättigheter”. Att använda ett sådant uttryck i kampen för att homosexuella ska kunna få ingå äktenskap, är ett manipulerande bruk av språket. Uttrycket används som ett maktmedel för att tysta motparten.

För övrigt är det felaktigt att säga att ”de homosexuella” står tillsammans i kampen för erkännande av homosexuellt samliv och ”könsneutralt äktenskap”. Det finns kristna homosexuella som vill leva sexuellt avhållsamt, precis som ensamma heterosexuella gör detta valet. De betraktar det inte som någon ”rättighet” att få leva i strid med Bibeln. Dessa ignoreras av dem som talar om ”de homosexuellas rättigheter”. Det finns också homosexuella som motsätter sig att samliv mellan homosexuella ska betecknas som äktenskap, eftersom de menar att äktenskapet är en heterosexuell institution och fortfarande bör vara det. Andra homosexuella – antagligen de flesta – menar att ett kännetecken på en homosexuell livsstil bör vara att man inte binder sig till någon bestämd partner. Homoparader som är ständigt återkommande i den västliga världen är levande reklam för en utsvävande livsstil där moraliska band är till för att brytas.

”Störst av allt är kärleken”

Detta skenbara citat från 1 Kor 13:13 hämtas ständigt fram för att försvara homosexuellt samliv. Det användes i den homosexuella motdemonstrationen mot Aktionerna för äktenskapet som hölls i Oslo den 12 april i år. Även här rör det sig om manipulering av ord.

För det första är citatet felaktigt. 1 Kor 13:13 lyder: ”Nu ►

består tron, hoppet och kärleken, dessa tre, men störst av dem är kärleken.”

För det andra blir citatet felaktigt använt. Det bibliska ordet kärlek har sin bakgrund i det grekiska ordet agape. Den bibliska kärleken är knuten till ett heligt liv i enlighet med Guds ord. ” Detta är kärleken till Gud: att vi håller hans bud. Och hans bud är inte tunga.” (1 Joh 5:3) Kärleken uppför sig inte illa (1 Kor 13:5), och i Rom 1:28 omtalas homosexuellt samliv som ”sådant som är mot naturen”. Sexuellt samliv mellan två av samma kön är i strid med det sjätte budet. Det skildras som ett uppror mot Gud (Rom 1), och som handlingar som placerar en människa utanför Guds rike (1 Kor 6:9f) Det är inte uttryck för biblisk kärlek.

Två saker måste poängteras när detta är sagt.

För det första: Guds ord avslöjar synden. Förkunnelsen av Guds heliga lag är en kärleksfull handling när syftet är människans frälsning. Men vi är inte kallade till att kasta stenar på våra med-syndare. Ingen ska mobbas eller trakasseras för sin synd. Sanningen ska förmedlas med kärlek, ja, i den kärlek som Jesus visade på korset när han dog för våra synder – till upprättelse och frälsning för alla som erkänner sin synd och vänder om till Gud.

För det andra: Det blir fel om homosexuell praxis framställs på ett sådant sätt att annan synd mot sjätte budet förtigs eller bagatelliseras. Samboförhållande, sexuella relationer utanför äktenskapet, otro inom äktenskapet, skilsmässa och omgifte är mer utbredd och har undergrävt äktenskapet som Guds ordning under många år innan homosexualiteten på allvar blev en fråga i offentligheten. Här har förkunnelsen försummat sig både i kyrka och i missionshus.

Men detta får inte leda till att vi godtar ett förförande språkbruk och inkluderar homosexuellt samliv i äktenskapsbegreppet. Ett sådant språkbruk suddar ut skillnaden mellan gott och ont. En sann kristen kan aldrig godkänna en sådan förståelse av äktenskapet.

Det nya äktenskapsbegreppet är en språklig stöld. Staten stjälar ett inarbetat begrepp och ger det ett helt nytt innehåll för att få folk att tänka på nytt sätt och överse Guds bud.

”Diskriminering”

Att inte låta homosexuella ingå äktenskap är uttryck för diskriminering. Det strider mot jämställdhetsidealet. Detta har upprepats gång på gång. Detta språkbruk har gjort intryck på många politiker. Men vi bör överväga följande:

All användning av begrepp innebär en diskriminering. Man skiljer mellan det som omfattas av begreppet och det som inte gör det. När vi använder orden ”häst” och ”ko”, diskriminerar vi mellan dessa två djurslagen. Att diskriminera är därför i utgångspunkt ett ord utan negativa associationer.

Äktenskap och partnerskap är två olika institutioner. Äktenskapet omfattar en man och en kvinna. Partnerskap har använts som beteckning för ett varaktigt samliv mellan två homosexuella av samma kön. Dessa två institutioner bör hållas isär genom att vi använder olika ord. Det är mycket viktigt att ordet äktenskap bevaras som ett kulturellt och in-

ternationellt gemensamt ord. Något som liknar partnerskap finns bara i några få länder, både som begrepp och som lagreglerad realitet. Att tala om äktenskap mellan två av samma kön låter meningslöst för öron som inte har blivit bedövade genom långvarig propaganda.

Ordet ”diskriminering” har fått en negativ klang i dagligt tal. Därför är homoaktivisterna angelägna om att säga att motståndet mot ”äktenskap” mellan homosexuella är ett uttryck för diskriminering. Men all särbehandling är inte diskriminering. Det finns en rättmätig särbehandling där den kan ges en god motivering.

Särbehandlingen kan motiveras bibliskt. Men det kan också ges en allmän motivering. Alla människor har ärftligt upphov hos en man och en kvinna. Samhället är betjänt av att barnen växer upp med sina föräldrar. Inget barn är en naturlig frukt av ett homosexuellt samliv. Barnen är betjänta av att växa upp med en far och en mor. Äktenskap och familj är så viktiga samfundsinstitutioner att de är skyddade genom lag. Dagens samhälle kan inte kriminalisera alla sexuella förbindelser utanför äktenskapet, antingen de är reglerade genom ömsesidiga avtal eller är av tillfällig karaktär, antingen de är av heterosexuell eller homosexuell art. Men samhället bör genom lag säkra ett särskilt värn för äktenskapet mellan man och kvinna, eftersom familjen utgör den grundläggande sociala enhet som skapar den naturliga, mest stabila och bästa ram kring reproduktion och uppväxt.

”Könsneutralt äktenskap”

Beteckningen ”könsneutralt äktenskap” används för att omdefiniera äktenskapet. Beteckningen ljuder lika självmot-sägande som en ”fyrkantig cirkel”. Äktenskapet är ett juridiskt offentligt förbund mellan en man och en kvinna. Så används ordet över nationella och kulturella gränser och så är äktenskapet omtalat i de mänskliga rättigheterna. Äktenskapet har aldrig varit ”könsneutralt”.

Det är också meningslöst att säga att upprättandet av ett ”könsneutralt äktenskap” främjar jämställdhet. Äktenskapet som institution innebär en formell jämställdhet i det avseendet att båda könen är representerade. Det ”könsneutrala äktenskapet” öppnar för äktenskap med 100 % av samma kön. Barn som växer upp med två föräldrar av samma kön upplever inte att de är jämställda med barn som växer upp med far och mor!

Departementets betänkande som sändes på remiss använder beteckningen ”like-kjønnen ekteskap” och ”ulike-kjønnen ekteskap”. Förstavelsen ”lika-” har positiva associationer (jfr jämställdhet, lika värde), förstavelsen ”u” har negativa associationer (jfr på svenska: odjur, ogräs, ovana). Lagg märke till att man inte använder beteckningen ”en-könet äktenskap”. En sådan beteckning skulle vara allt för själv-avslöjande eftersom äktenskap och ”en-könet” omedelbart uppfattas som oförenliga begrepp.

Varför används beteckningen ”könsneutralt äktenskap” när homosexuella ska främja sin sak? Det latinska ordet neutral används om en som inte ansluter sig till någon av

de krigförande parterna, en som är opartisk. Ordet ”neutral” uppfattas positivt i en värld med mycket strid och spänningar. Genom att använda ”könsneutral” om det utvidgade äktenskapsbegreppet, skapar man ett omedvetet intryck av att äktenskapet intill idag har bestått av något konfliktfyllt och partiskt. Det ges intryck av att man nu kan uppnå något som är mer ”neutral”, något inkluderande som kommer att göra slut på tidigare spänningar. Också på det viset är beteckningen manipulerande.

”Könsneutral äktenskap” är för övrigt bara en beteckning som kommer användas som kampmedel tills målet är nått. När äktenskapsbegreppet genom lag inkluderar homosexuella partnerskap har beteckningen slutfört sitt uppdrag. Den gamla äktenskapsinstitutionen är nedkämpad och den sexuella revolutionen är förd ett väsentligt steg vidare. Kvar återstår att rensa lagarna och skolans läroböcker från alla ord som knyter äktenskapet till ”man” och ”kvinna”. Den nya generationen ska läras upp till att tänka att äktenskap är en ”könsneutral” institution. Det gamla äktenskapsbegreppet ska begravas eftersom ett nytt har uppstått.

Som kristna måste vi avslöja det falska språkbruket. Ännu en gång finns det anledning att påminna om Jeremias varning: Ni litar på lögnaktiga ord. Att bryta det sjätte budet kan inte förenas med att säga: Vi är frälsta. Att leva i hor innebär att man ställer sig under Guds vrede och dom.

Vilka begrepp bör användas?

Dessvärre måste det sägas att kyrkan i hög grad är medansvarig till vår tids upplösning av äktenskapet och det sjätte budet. Det är sällan det talas om att brott mot det sjätte budet är synd. På kyrkomötet och i biskopskollegiet har det sagts att olika syn på homosexuellt samliv inte är kyrkosplittrande. Man ska visa respekt för varandras ståndpunkt. Efter det sista beslutet i Kyrkomötet kan olika stift ha olika praxis när det gäller att anställa sådana som lever i homosexuella relationer i vigningstjänst. Något som är synd i ett stift accepteras och blir välsignat i ett annat. På så sätt är synden inte bara tolererad och ofarliggjord utan accepterad i en kyrka som formellt har Guds ord som norm! Den norska kyrkan har kommit långt på vägen mot att lösas upp i ett lärokaos.

I denna artikel ska vi inte dryfta generellt vad kristna bör göra i denna situation. Här har vi avgränsat oss till att sätta fokus på språkbruket. Låt mig lägga fram några tankar att överväga i sammanhanget.

Äktenskapet har varit och är per idag en lagreglerad ofentlig institution mellan en man och en kvinna, med de privilegier och de juridiska förpliktelser som det innebär – bland annat i förhållande till gemensamma barn. Denna institution finns över kulturgränser och religiösa traditioner. Det är detta äktenskap som är beskyddat av de mänskliga rättigheterna. Äktenskapet ska styrka familjen som en stabil grundcell i samhället, främja trohet mellan makarna och ge bästa möjliga villkor för omsorg och uppfostran av gemensamma barn.

Den nya äktenskapslagen som antagits av Stortinget upp-

rättar en helt ny institution. Det införs ett så kallat ”könsneutralt äktenskap”, där samliv mellan två av samma kön är inkluderat. Vilka språkliga konsekvenser bör detta få?

En möjlighet är att införa en ny beteckning på det traditionella äktenskapet mellan man och kvinna. Men då river vi oss samtidigt loss från en språktradition som gällt i både kyrklig och allmän litteratur i århundraden. Det sjätte budet ”Du skall inte begå äktenskapsbrott” måste skrivas om, eftersom ”äktenskap” mellan två av samma kön är äktenskapsbrott i sig själv! Det skulle innebära ett dramatiskt kulturellt återtag om vi ger upp äktenskapsbegreppet.

Att bara acceptera det nya äktenskapsbegreppet, bör inte heller komma på tal. Det skulle legitimera den kulturrevolution som har skett. Då skulle medvetenheten om vad äktenskapet är – som Guds ordning och enligt de mänskliga rättigheterna – svikta och på sikt försvinna helt.

Mitt råd är: Vi bör fortsätta att använda ordet äktenskap enbart om äktenskap mellan en man och en kvinna – aldrig om samliv mellan två av samma kön! Detta innebär att vi bygger en medveten motkultur genom att vi inte böjer oss för statens stöld av äktenskapsbegreppet.

Den nya institutionen som Stortinget har upprättat bör inte heller omtalas som äktenskap. Den kan muntligt omtalas som ”så kallat könsneutralt äktenskap” och skriftligt betecknas som ”könsneutralt äktenskap” – med citationstecken för att markera att det här inte rör sig om ett äktenskap såsom det förstås i de mänskliga rättigheterna och i kristen tradition.

Vi behöver använda språket mycket mer medvetet i den kulturkamp som pågår. Begrepp är tankens material. Den som styr språkbruket styr i hög grad folks tänkande. Förförelse till avfall sker genom användning av ord. Ormens metod är fortfarande verksam. Vi bör uppmuntra varandra till att hålla fast vid Guds ord och Guds ordningar och ha ett språkbruk som står i sanningens tjänst.

Det rätta åtskiljandet mellan lag och evangelium

Av C F W Walther

Serien med Walthers teser fortsätter.

Tes IX (fortsättning från KoF nr 44)

Anianias (Apg. 22) säger inte till Paulus: ”Först måste du be tills du får en inre upplevelse av inre nåd.” Nej, han säger honom: Sedan du har fått kunskap om Herren Jesus, måste ditt första steg bli att ta emot dopet som tvättar bort dina synder. Åkalla sedan Herren Jesus. Detta är den rätta ordningen för den frälsande nåden: inte att först be om den frälsande nåden utan först sedan man har lärt känna Guds nåd. Dessförinnan kan man inte be på ett sätt som accepteras av Gud. På det här området framställs Herrens eget bruk tydligt för oss. Han vet verkligen hur han skall handla med oss arma syndare. Så fort Saulus blev förskräckt över sina synder, kom Jesus till honom med sin tröst. Han begärde inte av honom att han först skulle uppleva alla möjliga känslor, utan förkunnade skyndsamt för honom nådens ord. Detta visar en sann Kristi tjänare hur han skall handla när hans uppgift är att leda syndare, som krossats av lagen, fram till visshet om Guds nåd i Jesus Kristus.

Sekternas (reformerta amerikanska väckelserörelser) metod är den raka motsatsen till detta. Visst, det är sant, de predikar också lagen först med stort allvar, vilket är helt rätt. Det enda felet de gör på det här området av deras förkunnelse är hur de framställer helvetet plågor, vilket ofta görs på ett så drastiskt sätt att det får orden att snarare sätta fart på fantasin än att verkligen sjunka in på djupet i hjärtat. De håller ofta utmärkta predikningar om lagen med dess skrämmande hot; men de för inte fram dess andliga mening. Istället för att böja ned åhörarna till det tillståndet att de erkänner sig vara fattiga, förlorade och fördömda syndare, som har gjort sig förtjänta av evig vrede, försätter de dem i sinnestillstånd som får dem att säga: ”Är det inte förskräckligt att höra Gud uttala sådana hot mot synden?” Om du inte med lagen för en människa till den punkt där hon helt avklarar sig sin egen rättfärdighets kläder och öppet tillstår att hon är en eländig, ond människa, vars hjärta syndar dag och natt med onda lustar, tankar, begär, inställning och önsknings av alla slag, så har du inte predikat lagen rätt. En förkunnelse av lagen måste få en person att misstro sig själv också i de minsta angelägenheter till sin dödsstund och hålla kvar honom i beaktelsen att han är en eländig varelse, utan någon meritlista med goda gärningar förutom de som Gud utfört ge-

nom honom. Om hjärtat inte försätts i ett sådant tillstånd, är personen inte rätt förberedd att ta emot evangelium.

Men en felaktig utläggning av lagen är inte sekternas värsta fel. De predikar inte evangelium för dem som är förskräckta och i ångest. De föreställer sig istället att de skulle begå den värsta synd genom att med en gång erbjuda tröst till sådana arma själar. De ger dem istället en lång lista på ansträngningar som de måste göra för att, om möjligt, bli upptagna i nåden: hur länge de måste be, strävsamt kämpa och brottas och gråta, innan de kan säga att de känner att de har fått den Helige Ande och gudomlig nåd och kan resa sig från sina knän och ropa halleluja, kan de inte säga.

Men den efterfrågade känslan kan vila på en falsk grund. Det kan hända att det inte är den Helige Andes vittnesbörd de känner i hjärtat, utan en fysisk verkan, frambringad av förkunnarens livliga framställning. Det förklarar varför allvarliga som kommit till tro inte sällan känner ena stunden att de har funnit Jesus och nästa stund att de har förlorat honom igen. Nu tror de att de är i nådens stånd; en annan gång, tror de att de har fallit ur nåden.

Detta felaktiga beteende grundar sig på tre förfärliga fel.

För det första, så varken tror eller lär sekterna en verklig och fullkomlig försoning mellan Gud och människor, eftersom de betraktar vår himmelske Fader som en Gud som det är mycket svårt att umgås med, vars hjärta måste mjukas upp med hjälp av känslosamma rop och bittra tårar. Detta är inget mindre än en förnekelse av Jesus Kristus, som för länge sedan har vänt Guds hjärta till människorna genom att försona hela världen med Honom. Gud gör inget till hälften. I Kristus älskar Gud alla syndare utan undantag. Alla syndares synd är utplånad. Varje skuld är likviderad. Det finns inte längre något som en fattig syndare har att frukta när han närmar sig sin himmelske Fader, med vilken han har blivit försonad genom Kristus.

Ändå föreställer sig människor att, sedan Kristus har gjort sin del, måste de fortfarande själva göra sin del, och att människan inte är försonad för än bägge delar är utförda. Sekterna framställer försoningen som om den bestod av följande, att Frälsaren gjorde Gud villig att frälsa människor, på villkor att människor å sin sida ville bli förso-

nade. Men detta strider mot evangelium. Gud är försonad. I enlighet med detta uppmanar oss aposteln Paulus: "Låt försona er med Gud." Det betyder: Eftersom Gud har försonats med er genom Jesus Kristus, grip den hand som Fadern i himmelen räcker dig. Vidare förklarar aposteln: "En har dött för alla; alltså har alla dött." (2 Kor. 5:14) Det betyder: Kristus dog för alla människors synder, och det är likvärdigt med att alla människor dör och tillfyllestgör för sina synder. Därför avkrävs inte människor något för att försona Gud; han är redan försonad. Rättfärdigheten ligger färdig; den behöver inte först uppnås av människor. Om en människa skulle försöka göra detta, skulle det vara ett förfärligt brott, ett slag mot nåden och mot den försoning och fullkomliga återlösning som Guds son har åstadkommit.

För det andra, lär sekterna felaktigt om evangelium. De betraktar det som inget annat än en instruktion för människan som lär henne vad hon måste göra för att försäkra sig om Guds nåd, medan evangelium i verkligheten är Guds förkunnelse till människorna: "Ni är återlösta från era synder; ni är försonade med Gud; era synder är förlåtna."

För det tredje lär sekterna falskt om tron. De betraktar tron som en kvalitet i människan genom vilken hon förbättras. Därför anser de att tron är en sådan utomordentligt viktig och frälsningsavgörande fråga.

Det är verkligen sant att äkta tro helt förändrar en person. Den för in kärlek i människans hjärta. Tro kan aldrig var utan kärlek, lika lite som eld kan var utan värme. Men denna trons kvalitet är inte orsaken till att den rättfärdiggör och ger oss vad Kristus har förvärvat åt oss, det som således redan är vårt och endast behöver tas emot av oss. Skriftens svar på frågan "Vad måste jag göra för att blir frälst?" är: "Du måste tro; således behöver du inte göra något själv." På det sättet besvarade aposteln frågan när den ställdes till honom. I praktiken sade han till fångvaktaren: "Du behöver inte göra något annat än att acceptera vad Gud har gjort för dig, då äger du det och blir salig."

Ingen av den evangelisk-lutherska kyrkans läror är mer anstötlig för de reformerta än läran att Guds nåd, syndernas förlåtelse, rättfärdighet inför Gud, och evig frälsning, förvärvas på inget annat sätt än genom att syndare sätter tro till det skrivna ordet, till dopet, till den heliga nattvarden och till avlösningen. De reformerta hävdar att det här sättet att komma till himmelen är för mekaniskt, och när det hör lutheraner predika så förnekar de den förkunnelsen. De säger: "Vilken nytta gör dop i jordiskt vatten? Det sanna dopet är dop i helig Ande och eld." Vidare: "Vad gör det för nytta att äta och dricka Kristi mänskliga kropp och blod? Den sanna maten och drycken genom vilken själens hunger och törst verkligen stillas är sanningen som kommer ned från himmelen." Slutligen, säger de: "Hur kan jag bli hjälpt av en dödlig, syndig man, som inte kan se in i mitt hjärta men som säger till mig: 'Dina synder är

dig förlåtna'? Nej; mina synder är inte förlåtna annat än när Gud själv uttalar dessa ord i mitt hjärta och får mig att känna dess kraft."

Enligt den Heliga Skrift, är dopet inte blott en tvagning med jordiskt vatten, utan det är förenat med Guds Ande, ja, med Jesus och hans blod för att rena mig från synden. Därför säger Ananias till Saulus: "Låt dig genast döpas och tvättas ren från dina synder" (Apg. 22:16), och Jesus säger till Nikodemus: "Sannerligen, sannerligen säger jag dig, den som inte är född av vatten och Ande kommer inte in i Guds rike" (Joh. 3:5). Han nämner vattnet först och sedan Anden, för det är just genom dopet i vatten som den Helige Ande skänks till mig. I Gal. 3:27 säger aposteln klart och tydligt: "Är ni döpta in i Kristus, har ni också iklätt er Kristus" och i Titus 3:5-7: "Han räddade oss – inte därför att vi gjort några rättfärdiga gärningar, utan därför att han är barmhärtig – och han gjorde det med det bad som återföder och förnyar genom den Helige Ande. Genom Jesus Kristus, vår frälsare, har han låtit Anden strömma över oss, för att vi genom Guds nåd skall bli rättfärdiga och, så som det är vårt hopp, vinna evigt liv."

Enligt de heliga skrifterna så är den avlösning som uttalas av en fattig, syndig präst inte hans avlösning, utan Jesus Kristi egen avlösning; för det är på Jesu Kristi uppdrag som prästen avlöser en person, i Kristi namn och ställe. Kristus säger till sina lärjungar: "Som Fader har sänt mig sänder jag er." (Joh. 20:21) Vad säger oss dessa ord? Inget mindre än detta: "Jag har blivit sänd av min Fader. När jag talar till er, är mina ord Faderns ord. Bry er inte om den ringa gestalt ni ser mig i. Jag kommer i Faderns namn, i Faderns ställe, och de löftesord som utgår från min mun är min Faders ord. Så, på samma sätt som min Fader har sänt mig sänder jag er. Även ni skall tala i mitt namn och ställe." Därför fortsätter han också: "Ta emot den Helige Ande. Om ni förlåter någon hans synder, är de förlåtna; om ni binder någon i hans synder, är han verkligen bunden."

Anden kommer till människor genom ordets medel. En person kan föreställa sig att han är fylld av den Helige Ande till bristningsgränsen, med det är bara hans egen svärmiska ande. Den sanne Anden får man endast genom Guds ord. I varje stycke i Skriften som återger människors omvändelse ser vi att Gud vill handskas med människor endast genom ordet och sakramenten.

Till en hörande person kan jag predika evangelium genom ord. När det gäller en döv person, som jag inte kan undervisa på det sättet, så kan jag använda en bild som föreställer Kristi födelse med änglarna som kommer ned från himmelen eller en bild som föreställer korsfästelsen. Med hjälp av pantomim kan jag förklara bilderna och undervisa den döve utan att uttala ett ord. Det är vad Gud gör genom sakramentens medel, som så att säga i bilder, vad Gud förkunnar hörbart i ord. "Sakramenten är det synliga ordet" det är ett utmärkt axiomatiskt uttalande av Augustinus. Därför om en person talar föraktfullt och nedlåtande

de om sakramenten säger han i själva verket samma sak om Guds ord. Han förlöjligar Gud, och gör honom till en förvänd ceremonimästare, som föreskriver alla slags pantomimer för oss bara som övningar för vår tro.

De så kallade protestantiska kyrkorna, som står utanför den evangelisk-lutherska kyrkans gemenskap, vet ingenting om den rätta vägen till syndernas förlåtelse med hjälp av ordet och genom nådemedlen överhuvudtaget. Det står klart, särskilt utifrån deras förkastelse av avlösningen som uttalas av prästen offentligt i gudstjänsten och enskilt vid bikten. Dessa så kallade protestantiska kyrkor anser att av alla protestantiska kyrkor så har den lutherska blivit minst reformerad. De säger nämligen att den fortfarande har kvar mycket av den romerska surdegen, där det värsta av allt är avlösningen.

Vår lära är helt annorlunda: "Nycklaämbetet är den särskilda kyrkliga makt som Kristus har givit åt sin kyrka på jorden, för att förlåta ångrande syndares synder och för att binda dem vid sina synder som inte ångrar sig och gör bättring". Lägga märke till den här frasen: "den särskilda kyrkliga makten"! Det betyder att makt har blivit given, inte till predikanterna, utan till kyrkan. Predikanterna är inte kyrkan, utan endast kyrkans tjänare. De är tillsammans delägare av nycklaämbetet; men nycklaämbetet tillhör inte exklusivt predikanterna, utan hela kyrkan, varje kyrkans medlem. Den enklaste dagakarlar äger det lika mycket som en högt uppburen generalsuperintendent. Den lutherska tillämpningen av avlösningen vilar på följande fakta:

Kristus, Guds son, tog genom tillräknande på sig alla syndares alla synder och räknade dem som sina. I enlighet med detta, pekar Johannes Döparen på Kristus och säger: "Se Guds Lamm, som tar bort världens synd!" (Joh. 1:29)

Genom sitt liv i fattigdom, genom hans lidande, korsfästelse och död, har Kristus utplånat registret över världens synder och frambringat återlösning för alla synder. Ingen levande människa, från Adam till den sista människa som föds på jorden, är undantagen från denna plan.

Genom att uppväcka sin son Jesu Kristus från de döda, har Gud Fader bekräftat, och satt sitt hallmärke på försoningsarbetet och återlösningen som Kristus har utfört för oss på korset. Ty genom Kristi uppståndelse har Gud förklarat: "Så som min son har ropat på korset det är fullbordat" så tillkännager jag, det är verkligen fullbordat! Ni syndare är friköpta. Syndernas förlåtelse finns att tillgå för alla; det är färdigt; det behöver inte först färdigställas av er."

Genom sin befallning att predika evangelium för allt skapat, bestämde Kristus att samtidigt predika syndernas förlåtelse för alla människor, alltså att ge dem en glad nyhet: "Vad göras skall för er frälsning har redan gjorts. När ni frågar, vad måste vi göra för att bli frälsta? Måste ni minnas att allt har gjorts. Det finns inget mer att göra. Ni

skall bara tro på allt det som har gjorts för er, och ni blir befriade."

Kristus utfärdade inte endast en allmän befallning till sina apostlar och deras efterträdare i ämbetet att predika evangelium, alltså syndernas förlåtelse, utan också att betjäna varje enskild människa som begär det med denna tröst: "Du är försonad med Gud." För om syndernas förlåtelse har frambringats för alla, så har det också frambringats för varje enskild människa. Om jag får erbjuda det till alla så får jag också erbjuda det till varje enskild. Jag inte endast får det, jag är beordrad att göra det. Om jag misslyckas med att göra det, så är jag en Mose tjänare och inte Kristi.

Nu sedan syndernas förlåtelse har frambringats för alla så har en präst inte endast ett särskilt uppdrag att förkunna det, utan varje kristen, man eller kvinna, vuxen eller barn, är befalld att göra det. Även ett barns avlösningssord är lika säkert som Sant Petri, ja, som Kristi egen avlösning skulle vara om han stod synlig inför människor och sade: "Dina synder är dig förlättna". Där finns ingen skillnad; det handlar inte om vad människor måste göra, utan om vad som har gjorts av Kristus.

Avlösningen av synder grundar sig inte på någon mystisk makt hos prästen, utan på det faktum att Kristus har tagit världens synd för länge sedan och att alla skall berätta detta faktum för sina medmänniskor. Detta är en plikt, självklart, speciellt för präster men inte på grund av någon särskild makt som de äger, utan tack vare att Gud har instiftat deras ämbete för att förvalta nådens medel, ordet och sakramenten. I en nödsituation så är det klart att en lekman har auktoriteten att göra vad en prelat eller biskop gör, och göra det med samma effekt.